



"פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן - יחסו אחר אהרן". (כ"ה י"א)

**מנהג אשכנזים** שלא לקרוא את שם בנו על שם אבותיו כשהם בחיים. וכפי שכתב "ספר חסידים": נכרים שקוראים לבניהם בשם אביהם אין בכך כלום. והיהודים מקפידים על כך, ויש מקומות שאין קורין אחר שמות החיים, אלא אחר שמתו. (ת"ט) **בני ספרד אינם מקפידים בזה**, ואדרבה בירושלים היה מקובל שזו סגולה לאריכות ימים. (שד"ח מע' חתן וכלה, "שמירת הגוף והנפש" קנ"ד)

**העיר מרן הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן** שמעיקר הדין היה ראוי לאב ולאם לקרוא לתינוק על שם הוריהם בחייהם - זה כיבוד אב אמיית! אלא שהדורות ירדו ומקפידים על כבודם - אם לא קראו בשמו, מתרעם 'למה לא קראו את שם התינוק כשמי... ואם כן קראו בשמו, כאשר שמעו שקורין לילד בכינוי, נעלבו בחושבם שמתכוונים אליהם... הדבר גרם למריבות והפך את שלום הבית, לכן הפסיקו בני אשכנז לנהוג בזה. (נר לשולחן שבת" מהרה"ג י"ל)



### עצתו החכמה של הגאון רבי יהודא אסאד

**מעשה ביהודי שנולד לו בן** בשעה טובה. את בנו קרא בער על שם משפחת אשתו. מעשהו זה יצר בעיה. אביו, שמו היה יצחק בער, והוא מאד חושש מזה שקראו לנכדו כשמו, כשהוא עדיין בחיים... נשאלה השאלה, מה יעשה הבן שלא יחטא נגד אביו? **השיב הגאון רבי יהודא אסאד**: ראשית יש לדון, אם מנהג זה שלא לקרוא בשם אבותיו כשהם בחיים, הוא דין או רק מנהג. **כלב בגיל ארבעים ראה כבר דור רביעי** (דה"א א' ב' ג' סנהדרין ט"ז), שהיו יולדים כשהם בני שמונה, וחור בנו של כלב קרא לבנו כלב, שנאמר "אלה היו בני כלב בן חור". **הרי לנו שהדבר מותר**. אך למעשה בזמננו אין לעשות כן, כי זה בכלל 'דברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור, אי אתה רשאי להתיר'. ובפרט שמנהג זה סיבתו בשל חשש סכנה, לכן עליהם לשנות את שם התינוק.

**עתה יש לדון**, אם מותר לשנות שם שניתן בעת ברית המילה? **מצינו בפרשת פינחס 'לישוב משפחת הישבי' מיהו אותו ישוב?** בעלי התוס' והחזקוני כתבו שהוא יוב בנו של יששכר, הנזכר בפרשת ויגש, ונתווספה לו האות ש' מאביו. כי יוב בא בטענה לאביו, איך קראו בשם עבודה זרה, שהיה אליל מצרי בשם יוב?! נתן לו יששכר אות משמו, וכך מפרשת פינחס ואילך שמו ישוב. **עולה מכאן שמותר לשנות שם מפני הכבוד**, שהרי תוספת זו של אות המורגשת שינתה לגמרי את שמו. אם כן גם בנידוננו, שזה כבוד אביו, יהיה מותר לאב לשנות את שם בנו.

**אי לכך הציע רבי יהודא אסאד עצה מחוכמת - פתרון**: גם פה יעשו כן, לא יחליפו את השם, אלא יוסיפו לשמו של התינוק את האותיות מן, ויקראוהו 'בערמן'.

**השם בער משמש כינוי לשני שמות בלשון הקודש**. דב ויששכר. הסבא, שכינויו בפי כל בער, מקור שמו הוא דב, כשמו העברי יצחק דב, בו הוא עולה לתורה. ואילו הנכד יקראוהו מעתה בערמן, הבער שלו יהיה לשכר - ויקרא שמו בישראל יששכר, המכונה בערמן, ויעלוהו לתורה 'יעמוד יששכר'. (שו"ת "יהודה יעלה" ח"ב ק"ו ועיין ח"א רמ"ז)

**מנהגים רבים ישנם באופן קריאת השם יששכר בתורה**. המנהג ברוב קהילות אשכנז לקרוא יששכר בש' אחת בלבד. כדברי רבי וולף היידנהיים שכבר הורו החכמים המובהקים כי השי"ן השני נכתב ואינו נקרא כלל, כמבואר ב"מנחת שיי". (ס' בראשית) **אמנם היו קהילות רבות שנהגו לפי הטעם שהבאנו לעיל אודות 'יוב וישוב'**, שיששכר נקרא על ידי אמו לאה 'יששכר' בשני ש', ולאחר מכן הוחלף שמו ליששכר עם ש' אחת, לכן בתחילה קראו בתורה יששכר בשני ש' ובהמשך הפרשיות ש' אחת.

### ומצינו בזה שלשה מנהגים שונים:

- א. בפעם הראשונה בתורה קוראים יששכר, כפי שקראתו לאה, ומשם ואילך ישכר, ש' אחת. (תורת משה" לחת"ס, "יד שאול" פר' ויצא)
- ב. בספר בראשית קוראים יששכר, שהרי בפרשת ויגש עדיין נקרא בנו 'יוב', ומספר שמות ואילך קורין ישכר. (שו"ת "טור האבן" ח')
- ג. עד פרשת פינחס קוראים יששכר, ומשם ואילך, שאז מוזכר שם בנו 'ישוב', קורין ישכר. (נחלת יעקב" קרבן עני" בשם הרבי מזידיטשוב ועוד)



### עוד שני בערלך

סיפר הגאון רבי חיים קניבסקי: הגיע אלי אחד, ושאל אם לעשות שידוך עם מחותן פלוני, ששמותיהם זהים. **אמרתי לו**: עליך אמר ה"חזון איש" שטעם צוואת רבי יהודה החסיד שלא יקחו שני מחותנים באותו השם הוא משום עין הרע, שיגידו "שני בערלך שידכו ביניהם..." (דרך שיחה" קי"ט)



**מנהג הולנדי שרבים מתפלאים עליו**, הוא קריאת שם לילדים, על שם קרוביהם החיים...

**יש טוענים** שזו ראייה להשפעה הספרדית של "הקהילה הפורטוגזית" על בני אשכנז, על אף היותם קהילות נפרדות... **יש טוענים** כי היה מנהג קדום באשכנז לקרות לתינוקות הנולדים על שם החיים, כדברי "ספר חסידים" הנזכר לעיל, ומנהג עתיק זה נותר עם השנים רק בהולנד. ("מבוא למנהגי אמסטרדם" ועוד)



**מעשה שארע בברית של משפחה מיקירי קרתא דירושלים**. כיבדו את הסב רבי אברהם משה ב"עמידה לברכות".

**כשהגיעו לחלק "המותחן"**, אמר הרב "ויקרא שמו... משה חיים", מרוב התרגשות ובהלה הסבא שמט את התינוק, בנס תפסוהו העומדים סביבו. (נר לשולחן שבת" - את השמות שינית מעט...)



היה זה בברית מילה בעיר התורה והחסידות - ויקרא שמו בישראל נחום דוד", האב לא זכר שהסבא רבא שמו חיים דוד... **בזמן הסעודה** שאל הסב את נכדו 'למה זה קראת לו בשמיי? השיב הנכד: "סבא, אני מתנצל, שכחת..."

**שאלו את הגאון רבי יוסף שלום אלישיב** מה לעשות. והשיב רבינו שאם הסבא לא מקפיד זה בסדר. הסבא בצדקותו אכן לא מקפיד, אבל למעשה קוראים לילד נחום בלבד. (נר לשולחן שבת")



**לפני כשנתיים פגשתי את הגה"צ רבי ברוך יצחקי** בדרכו להיכל כולל חזו"א וחיוך גדול על פניו, לשאלתי אמר: 'אני חוזר מברית מילה לניני - נתרפאה המשפחה! בחודש אב נפטרה אשתי הרבנית שולמית, ועתה קראו את התינוק על שמה...'

**אשתו הצדקנית שולמית**, נקראה על שם סבה, הגאון רבי שלמה זלמן מרגליות שכיהן כדיין חמישים שנה בפרבר בקובנה, חבר טוב של מרן הרב מפוניבז'.

**ועתה נסגר מעגל** - הנין נקרא שלמה זלמן, על שם הסבתא, שנקראה על שם הסבא! (נר לשולחן שבת")

**"ובני קרח לא מתו". (כ"ו י"א)**

**"רחש לבי דבר טוב"** - כיון שרחש ליבם בתשובה מיד הקב"ה קיבלם. לא יכלו להתוודות בפייהם. ולמה לא? כיון שהיו רואים שאול פתוחה מתחתם ואש מלהטת סביבם. (מדרש תהלים מ"ה)

**"למנצח על שושנים לבני קרח"** - אמרו בני קרח 'אנו שושנים'. אמרו להם הקב"ה 'ניצחתם!' בני קרח שעשו תשובה נעשו נביאים - נעשו שושנים.

**לא יכלו לומר בפיהם**, אמרו בלבם כשנפנה נאמר שירה. היו משה אהרן וכל הגדולים באים לשמוע את שירת בני קרח. (שם)

**למה אנו אומרים את המזמור "למנצח לבני קרח"** לפני תקיעת שופר בראש השנה, במה זכו בני קרח?

**במדרש** (שם מ"ו) מובא שבאותה עת נתנבאו בני קרח אודות היום בו עתיד הקב"ה לנער את הרשעים מן הארץ... רואים אנו לאן הגיעו בני קרח, ברגע אחד של תשובה הם תפסו את עצמם, ברגע אחד הם עלו מגיהנם עד נבואה - זו כוחה של תשובה!

**אודות האישה שנקראת מושא**, ואמרו שקראוהו כך על שם סבה משה. ונסתפק מעלת כבוד תורתו אם לכותבו בה' או א'.

**צריך לכותבו מושא**, כי השם מושא מצוי והוא שם בפני עצמו, וזה שקראהו על שם משה, אין זה בגלל ששינה ממושה למושא, אלא בירר לה שם שנופל על לשון משה, שיהיה לזכרון לסבו, אבל לא עלה על דעתו להמציא שם חדש. (שו"ת "דברי מלכיא" ג' ק"ג)



**הורה מרן החזו"א** שלא לתת לילד שם שיתבייש בו. כגון שמות מהדורות הקודמים באשא, בריינדל, גולדה וכדומה. ואם רוצים לקוראם בשמות כאלה יוסיפו עוד שם ויקראוהו בשם הנוסף.

**ושמעתי מאחד** שה"חזון איש" אמר לו לקרוא לבתו זהבה במקום גולדה. ולתרגם פייגליה לציפורה כדי שהילדה לא תתבייש מחברותיה.

**ולאחד מיקירי בני ברק** שרצה לקרוא על שם אמו שיינדל, אמר ה"חזון איש": "שיינדל זה יפה, תקרא לה יפה!" ("נר" מהרה"ג ר"י")



**"ובני קרח - אסיר אלקנה ואביאסף - נתנבאו במדבר".** (סדר עולם רבה) רבינו חננאל הביאם בין ארבעים ושמונה הנביאים. (מגילה יד. ועיי"ש)

וכך חלק נכבד מספר תהלים שייך לבני קרח! בתהלים יש אחד עשרה מזמורים מבני קרח! ולפי הדעה שאסף הוא מבני קרח (תוס' ב"ב טו.) יש עוד שנים עשרה, יחד עשרים ושלושה מזמורים!!!



**חידה - מיהם שלשה העמודים עליהם העולם עומד?**

**יש אומרים:** אברהם, יצחק ויעקב. יש אומרים: חנניה, מישאל ועזריה ויש אומרים: שלושת בני קרח. (מדרש תהלים א')

**בעת שנבלעו עדת קרח** לא היו שלשתם עומדים במקום אחד, אלא כל אחד היה עומד במקום אחר, ואותו מקום שהיה עומד בו לא נקרע, והיו דומים לשלשה עמודים! (רבי שמואל בר חמני שם)



**בשבת, בעת מנחה נקרא שוב את פרק ראשון של אבות**

ביאר רבינו יונה: שמעון הצדיק שאמר 'על שלשה דברים העולם עומד על התורה, עבודה וגמילות חסדים' - עליהם ברא ה' את העולם. ורשב"ג שאמר 'על שלשה דברים העולם קיים, על הדין, האמת והשלום' - על עמודים אלה העולם קיים. (אבות א' טו ח"מ א')

**תמה ה"בית יוסף"** הלא שלושת הדברים שבהם ברא את העולם בוודאי יכולים לקיים את העולם, ולמה צריך עוד?!

**ותירץ** שרבי שמעון בן גמליאל היה אחרי החורבן, שאין עבודה, וגם לא יכולים לעסוק בתורה וחסד כראוי, בשל עול הגלות. (ח"מ א')



**משפחת החנני** - היו מואב מגנים את ישראל... לפיכך הטיל ה' שמו ביניהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר מעיד אני שהם בני אבותיהם! (רש"י כ"ו ה')

אמר הגאון רבי חיים מיכאל דב וייסמנדל רמז נאה בזה, כאשר תספור את התיבות של שישים וחמש משפחות אלה תמצאם רמ"ח אותיות, ויחד עם האותיות י' ה' שנוספו עולה שס"ה.

**וידוע כי החוטא** בזה פוגם ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, בא רמז זה ללמדנו כי נשארנו במצרים בקדושתם בכל גופם. (תורת חמד')

**לזרח משפחת הזרחי** - פירש רש"י הוא צוחר לשון צוהר. (כ"ו י"ג) כעין זה פירש שמשפחת אזני היא אצבון, ויש עוד כמה משפחות שהשתנה שמם כגון השלני, השופמי, הבריעי. וכן מצינו ב"דברי הימים" שמות שכתובים אחרת ממקומות אחרים. **הסתפק הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן** אם אפשר ללמוד מזה שמות שיש להם משמעות שווה זה אותו שם. נפקא מינא בגט אם שינויי שמות מעין אלה פוסלים אותו. ("אילת השחר")



**ונסיים ענין השמות ביששכר. נחלקו האחרונים באופן כתיבת השם יששכר בגט, ש' אחת או שתיים, נביא את דעת ה"נודע ביהודה":**

**במדינת פולין** הייתי כותב לכתחילה ישכר המכונה בער, כי מעולם לא ראיתי בפולין יששכר בחתימת אדם, וגם לא שמעתי שקורים לתורה יששכר. כל מי ששמו יששכר חותם שמו ישכר וכך הוא עולה לתורה. וכן נקרא כך בתנ"ך, אף שנכתב בשני ש'. **אך מיום** באוי למדינות אלו, אני שומע כי בקהילתנו עולים לתורה יששכר בשני ש'.



**"השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי". (כ"ה י"א)**

**הגאון רבי שמואל יהודה הירש**, רב מחוז אוברסייל בהולנד, היה ממייסדי אגו"ו ומהרבנים הידועים במערב אירופה. לא לחינם בראש מצבתו מתנוסס הפסוק 'קנא קנאתי לה' אלקי צבאות'.

**העמיד את עטרת היהדות**. במאבק ללא פשרות הוחזרה המחיצה בבית הכנסת. אוברסייל היה המחוז הראשון בהולנד שכל נשות העוסקים בקודש, שוחטים, מורים, חזנים כיסו את ראשן, ועוד.

**בימים** אלו מלאו שבעים שנה להריגת חתנו, הג"ר יצחק פריידנבורג, דיין באמסטרדם, קידש שם שמיים בחייו ובמותו - נהרגו הוא ומשפחתו כ' בתמוז תש"ג במחנה סוביבור. מייסד בני ברק רבי יצחק גרשטנקורן, מספר בזכרונותיו על עזרתו המיוחדת של רבי יצחק, שסייע בידו. (שמואל בקוראי שמו')